

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра психології освіти

Силабус
освітнього компонента
«Навчальна практика з психології»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ПСИХОЛОГІЇ Мова викладання – українська.
Викладачі	Савіцька Ольга Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології освіти
Профайл викладачів	http://kaf-psykholohii.kpnu.edu.ua/savytska-olha-viktorivna/
Консультації	Місце проведення консультацій – 26 аудиторія (корпус № 10), платформа MOODLE.

2. Анотація до курсу

«Навчальна практика з психології» належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова) та увідповіднюється з освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)» спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметної спеціальності 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Освітній компонент є складником психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів-словесників.

3. Мета і завдання курсу

Мета навчальної практики з психології – оптимізація адаптації здобувачів вищої освіти до умов їх майбутньої професійної діяльності вчителя-словесника; закріплення ними психологічних закономірностей навчання та виховання, закладання основ творчого оволодіння способами організації професійної діяльності вчителя-словесника; узагальнення та систематизація психологічних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті психологічні знання в умовах реального процесу навчання й виховання в закладах загальної середньої освіти, формування потреби у професійному самовдосконаленні.

Завдання навчальної практики з психології:

1. Закріплення, поглиблення й розширення знань із психології, їх застосування під час розв'язання конкретних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти.
2. Формувати уміння спостерігати та аналізувати особливості навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці, психологічне забезпечення уроку вчителем.
3. Розвиток навичок організації психологічної діагностики, обробки та інтерпретації її результатів; творчих здібностей здобувачів.
4. Формування і розвиток у майбутніх учителів-словесників загальних і фахових компетентностей та професійно значущих якостей особистості.
5. Виховання у здобувачів стійкого інтересу і любові до професії вчителя, потреби в психологічній самоосвіті.
6. Залучення здобувачів до науково-дослідницької діяльності та підготовка до виробничої педагогічної практики.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 04	Предметно-методична компетентність
	СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
	СК 04.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
	СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
	СК 06	Психологічна компетентність
	СК 06.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
	СК 06.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
	СК 06.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
	СК 07	Емоційно-етична компетентність
	СК 07.1	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.
	СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
	СК 07.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
	СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
	СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

	СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
	СК 09	Інклюзивна компетентність
	СК 09.1	Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
	СК 09.2	Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
	СК 09.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
	СК 10	Здоров'язбережувальна компетентність
	СК 10.4	Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
	СК 13	Організаційна компетентність
	СК 13.2	Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
	СК 16	Здатність до навчання впродовж життя
	СК 16.1	Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
	СК 16.2	Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
	СК 17	Рефлексивна компетентність
	СК 17	Здатність здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність й керувати нею.

Результати навчання

ПРН 02	Знати вікові особливості учнів, їхню психологію і закономірності їх розвитку.
ПРН 03	Вміти організовувати освітній процес для учнів із особливими потребами.
ПРН 04	Вміти ефективно застосовувати сучасні методи і прийоми організації освітнього процесу і досягати високих результатів навчання.
ПРН 05	Вміти вчитися впродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію.
ПРН 06	Володіти формами й методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, вміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.
ПРН 07	Вміти ефективно організовувати комунікацію з колегами, учнями та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.
ПРН 12	Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 15	Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 17	Уміти творчо використовувати різні теорії й досвід (український, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.
ПРН 18	Вміти застосовувати профільні знання у розробці уроків, проєктувати зміст уроків української мови і літератури, англійської мови, пізнавальну діяльність закладів освіти, реалізацію міжпредметних зв'язків; діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного освітнього процесу; здійснювати самоаналіз ефективності уроків української мови і літератури, англійської мови.
ПРН 20	Проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

У результаті проходження навчальної практики з психології здобувач вищої освіти повинен узагальнити та систематизувати знання з загальної та вікової і педагогічної психології, оволодіти методом спостереження за поведінкою і діяльністю учнів; фіксації проявів взаємодії вчителя та учнів під час уроку, їх різновидів, характеристик поведінки учнів, які є проявами пізнавальних інтересів та організованості учнів під час уроку та здійснювати аналіз й інтепретацію спостережуваних явищ; навчитися виявляти властивості уваги учнів і аналізувати прийоми її активізації під час уроку; визначати і описувати характеристики процесів пам'яті учнів; характеризувати діяльність мислення учнів та її організацію вчителем на уроці; виявляти та описувати особливості прояву емоційно-вольової сфери учнів під час уроку; оволодіти здатністю до формулювання методичних рекомендацій учням з самоуправління навчально-пізнавальною діяльністю з врахування вікових особливостей учнів; добору методів психодіагностики психічних пізнавальних процесів та їх діагностики; розвивати аналітичне мислення та креативність.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Передбачає проходження навчальної практики з психології на базі практики (заклади загальної середньої освіти, 5-9 класи). Організація та проведення навчальної практики з психології в обмежених умовах організації освітнього процесу відповідає додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlSDVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view). Здобувачі беруть участь в освітньому процесі, послуговуючись платформами дистанційного навчання (Google Classroom, Human школа, Нові знання, Єдина школа та ін.), застосунками для проведення відеоконференцій (Zoom, Meet, Microsoft Teams та ін.), месенджерами (Viber, Facebook Messenger, Skype, Telegram, Discord та ін.), які використовує певний заклад загальної середньої освіти (база практики). Дистанційне комунікування учасників освітнього процесу під час проведення навчальної практики з психології використанням технологій дистанційного навчання може здійснюватися через модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE, електронну пошту (зокрема, корпоративну), месенджери (Viber, Telegram, Skype та ін.), платформи для проведення відеоконференцій (Zoom, Google Meet та ін.) тощо.

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика освітнього компоненту
-------------------------	--------------------------------------

	денна форма здобуття вищої освіти
Освітня програма, спеціальність	Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) <i>спеціальність 014</i> Середня освіта (Українська мова і література) <i>предметна спеціальність 014.01</i> Середня освіта (Українська мова і література)
Рік навчання / рік викладання	перший
Семестр вивчення	другий
Обов'язковий / вибірковий	обов'язковий
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90
Форма підсумкового контролю	залік

6. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: психологія.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу передбачає технічне забезпечення, наявне на базі практики (заклади загальної середньої освіти).

8. Політика курсу

Перебування на базі практики. Очікується, що здобувачі перебуватимуть щодня у визначеному закладі загальної середньої освіти. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/aIqb9CF>) та бази практики (закладів загальної середньої освіти), етичних норм поведінки, правил охорони праці та виробничої санітарії.

Під час практики не допускається залишати місце навчальної практики з психології без дозволу керівника практики від бази практики та університету.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно оформлений щоденник практики, виконані індивідуальні завдання практики, звіт про практику (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач виконав визначені завдання практики менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на базу практики, а мобільні телефони використовуватимуть лише з освітньою метою (за потреби).

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/4TiCHkS>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/vTiVowX>).

Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час виконання завдань практики заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, бази практики, кафедри психології освіти та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з керівником практики від кафедри психології освіти. Спілкування з керівником від кафедри психології освіти здійснюється під час проходження навчальної практики з психології (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо) та в консультаційний час. Очікується, що здобувачі будуть брати активну участь у дискусіях щодо обговорення особливостей навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці, психологічного забезпечення уроку, психодіагностики пізнавальних процесів.

Викладачі проводять офлайн та онлайн консультації за визначеним на період практики графіком, який розміщується на сторінці курсу в Moodle.

9. Схема курсу

№ з/п	Зміст роботи	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
1.	Настановна конференція в університеті (мета, завдання і зміст навчальної практики з психології, вимоги до ведення документації, огляд новинок психологічної літератури). Психологічні вимоги до побудови розкладу і організації різних форм шкільних занять. Роль психодіагностики індивідуально-психологічних властивостей учня в організації педагогом освітнього процесу. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці). Ознайомлення з організацією освітнього процесу в школі, плануванням роботи школи, внутрішкільним розпорядком (бесіда з директором школи, заступником директора школи). Складання плану роботи студента на період практики	Участь у конференції	Фіксація інформації у щоденнику
2.	Відвідування уроків у класі. Вивчення організації уваги учнів на уроці	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
3.	Відвідування уроків у класі. Вивчення активізації пам'яті учнів на уроці.	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
4.	Відвідування уроків у класі. Вивчення прийомів формування мислення учнів на уроці.	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
5.	Відвідування уроків у класі. Вивчення емоційно-вольових	Відвідування уроків, спостереження,	Запис у щоденнику Протокол

	процесів учнів на уроці	опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	спостережень
6.	Відвідування уроків у класі. Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
7.	Відвідування уроків у класі. Аналіз взаємодії вчителя й учнів	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
8.	Відвідування уроків у класі. Вивчення організованості учнів під час уроку	Відвідування уроків, спостереження, опрацювання літератури, складання протоколу спостережень	Запис у щоденнику Протокол спостережень
9.	Вивчення та аналіз педагогічних прийомів активізації пізнавальної діяльності під час уроку	Узагальнення спостережуваних явищ, опрацювання літератури, підготовка пам'ятки для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності	Запис у щоденнику Пам'ятка для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності
10.	Добір методик для психологічної діагностики пізнавальних процесів та самодіагностика пізнавальної сфери	Опрацювання літератури, добір 2-3 методик психологічної діагностики, складання протоколу самодіагностики	Запис у щоденнику Методики психодіагностики Протоколи самодіагностики
12.	Оформлення звіту та інших документів з практики. Участь у підсумковій конференції з практики. Захист звіту про навчальну практику з психології. Підбиття підсумків практики. Залік	Оформлення звітної документації практики. Обговорення результатів практики.	Звіт про педагогічну практику студентів. Матеріали практики

Здобувачі вищої освіти під час навчальної практики з психології здійснюють свою діяльність відповідно до календарного графіку проходження навчальної практики з психології. Календарний графік проходження практики розташований у щоденнику практики. Складниками календарного графіку є основні види роботи здобувача-практиканта, які він здійснює відповідно до змісту навчальної практики з психології (див. розділ «Зміст навчальної фахової практики»). Поточні доручення в графіку не фіксують.

Календарний графік проходження практики потрібно скласти так, щоб він був конкретним робочим планом здобувача-практиканта для його щоденної роботи.

Перебіг навчальної практики з психології і результати роботи фіксуються у щоденнику практики. У кінці практики кожен здобувач звітує про виконану роботу й подає у визначений термін звітні матеріали, укладені в теку. Вимоги до оформлення титульної сторінки теки подано в додатку А.

Вітається підготовка здобувачем вищої освіти презентації звіту про проходження навчальної практики з психології, оформленої за допомогою програм PowerPoint, Google Slides, Canva, Prezi, Keynote, Piktochart, SlideDog, FlowVella, PowToon та ін.

Здобувачі вищої освіти у звітних матеріалах навчальної практики з психології можуть подавати (за наявності) сертифікати / довідки або інші підтверджувальні документи про участь у вебінарах, конференціях, круглих столах, підвищенні кваліфікації

та інших заходах, що відбуваються в період навчальної практики з психології та за тематикою відповідають завданням практики.

Обсяг звітної документації

- 1) щоденник практики (календарний графік проходження практики, робочі записи стосовно проведених спостережень за навчально-пізнавальною діяльністю учнів під час уроку, взаємодією вчителя та учнів під час практики та ін.);
- 2) звіт про навчальну практику з психології;
- 3) виконані індивідуальні завдання навчальної практики з психології, зокрема:
 - протокол вивчення організації уваги учнів на уроці з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол вивчення прийомів формування мислення учнів на уроці з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол вивчення активізації пам'яті учнів на уроці з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол вивчення емоційно-вольових процесів учнів на уроці з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол спостереження за взаємодією вчителя й учнів під час уроку з висновками та психологічними роздумами;
 - протокол вивчення організованості учнів під час уроку з висновками та психологічними роздумами;
 - Пам'ятку для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності під час уроку
 - Протокол самодіагностики пізнавальної сфери з описом психодіагностичного інструментарію.

10. Методи навчання і форми оцінювання

Методами навчання під час навчальної практики з психології є такі: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, мозкова атака, спостереження за поведінкою і діяльністю учнів та вчителя під час уроків в закладі загальної середньої освіти, складання протоколів спостереження, їх аналіз, спостереження за методами й прийомами навчально-пізнавальної діяльності учнів, аналіз особливостей активізації пізнавальної діяльності учнів вчителем під час уроку, підготовка пам'ятки для учня, добір психодіагностичного інструментарію та проведення самодіагностики, обробка та інтерпретація результатів, складання протоколів психодіагностики та ін.

Визначено такі *форми поточного оцінювання* під час навчальної практики з психології:

- перевірка аналітичних робочих записів, зроблених у щоденнику практики;
- активність здобувачів у обговореннях в обговореннях окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та спостережуваних проявів психічних явищ із керівником від кафедри психології освіти та здобувачами вищої освіти;
- перевірка повноти виконаних індивідуальних завдань практики;
- захист здобувачами вищої освіти навчальної практики з психології;
- перевірка звіту про навчальну практику з психології.

Форма підсумкового контролю з навчальної практики з психології – залік.

11. Порядок підбиття підсумків навчальної практики з психології

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми навчальної практики з психології та індивідуальних завдань. Основною формою звітності здобувача вищої освіти про проходження навчальної практики з психології є письмовий звіт, який оформлюють відповідно до визначених вимог.

Письмовий звіт разом та інші документи, передбачені робочою програмою навчальної практики з психології (щоденник практики, індивідуальні завдання, пам'ятка

для учня та ін. види звітної документації), здобувач вищої освіти подає на рецензування керівнику практики від кафедри психології освіти. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри психології освіти звіт у друкованому варіанті подають на захист.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти програми навчальної практики з психології та індивідуальних завдань, висновки і пропозиції тощо. Звіт підписує здобувач вищої освіти.

Звітні матеріали навчальної практики з психології здобувачів вищої освіти (шоденник і звіт) зберігаються на кафедрі психології освіти упродовж трьох років.

Звіт із практики здобувачі вищої освіти захищають перед комісією, призначеною керівником практики навчально-наукового інституту української філології та журналістики. До складу комісії (не менше трьох осіб) входять керівники практики від кафедри психології освіти та (за можливості) керівники практики від бази практики, а також викладачі психології. Комісія оцінює результати навчальної практики з психології здобувачів вищої освіти в терміни, визначені відповідним наказом ректора про проведення практики здобувачів вищої освіти впродовж десяти календарних днів після завершення практики.

До захисту навчальної практики з психології перед комісією допускають здобувачів вищої освіти, які виконали програму практики та подали необхідну звітну документацію, що була перевірена керівником практики від кафедри психології освіти.

Засідання комісії з захисту практики орієнтовно відбувається так:

- голова комісії надає слово здобувачеві вищої освіти для короткого повідомлення про те, у якому закладі загальної середньої освіти і як відбувалася практика, про труднощі, які виникали; висловлює пропозиції щодо покращення навчальної практики з психології;
- керівник практики від кафедри психології освіти уточнює окремі деталі звіту, ставить запитання до здобувачів вищої освіти;
- голова комісії звертається до членів комісії та присутніх із пропозицією взяти участь в обговоренні звіту здобувача-практиканта.

Комісія обговорює оцінки практики кожного здобувача вищої освіти, оформлює відповідні документи (звіти, залікові книжки, заліково-екзаменаційні відомості та ін.) та оголошує їх. Загальна оцінка роботи кожного здобувача є комплексною і враховує ступінь виконання програми практики, якість звітної документації тощо. Оцінки обговорюють члени комісії. Захист навчальної практики з психології протоколюється.

Підбиття результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою навчальної практики з психології.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та погоджених із базою практики. Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» за результатами захисту звіту про практику, відраховують із закладу вищої освіти за невиконання освітньо-професійної програми.

Оцінку за практику вносять до відомості обліку успішності здобувача вищої освіти, залікової книжки / індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за підписом голови комісії із захисту практики.

Стипендіальна комісія враховує оцінку за практику під час визначення стипендії здобувачеві вищої освіти разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

Підсумки навчальної практики з психології обговорюють на засіданнях кафедр психології освіти, випусковій кафедрі, ученій раді навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Звіти керівників практики про проходження практики зберігають зберігаються у кабінеті практики в навчально-науковому інституті української філології та журналістики упродовж трьох років.

12. Система оцінювання та вимоги
Загальний розподіл балів за навчальну практику з психології

Вид роботи	Бали
Ведення щоденника практики	5
Участь здобувачів вищої освіти в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ із керівником від кафедри психології освіти та здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології.	5
Виконання індивідуальних завдань практики.	80
Відповідність звіту програмовому змісту діяльності практиканта, якість його оформлення	5
Захист навчальної практики з психології	5
Разом	100

Оцінка «*відмінно*» (90-100 балів) — всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати теоретичні знання з психології. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології пошуку, опрацювання інформації, продемонстровано активність та ініціативність під час виконання завдань практики. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінка «*дуже добре*» (82-89 балів) — завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні знання з психології. Продemonстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної, впродовж усього періоду проходження практики. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінка «*добре*» (75-81 бал) — завдання практики виконано, але неповно, під час їх виконання допускалися незначні помилки та огріхи. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінка «*задовільно*» (67-74 бали) — завдання практики виконано у неповному обсязі, під час їх виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена в неповному обсязі або з помилками. Щоденник оформлений некоректно. Здобувач дотримується дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінка «*достатньо*» (60-66 балів) — завдання практики виконано не в повному обсязі та із значними помилками. Документація оформлена недбало та неповно. При оформленні щоденника допущені суттєві помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Оцінка «*незадовільно*» (менше 59) — завдання не виконані, виявлено несформованість вміння виконувати пропоновані завдання. Звітна документація не оформлена або оформлена із суттєвими помилками. Здобувач не дотримується принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання щоденника практики і звіту про навчальну практику з психології (по 5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник

навчальної практики з психології, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; вправно формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами та аналізом спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, висловлює свої пропозиції щодо розвивального впливу уроку; послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов'язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами; записи відзначаються багатством слововживання й дотриманням норм сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної практики з психології, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги переважно підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, однак подеколи відсутній аналіз спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції щодо посилення розвивального впливу уроку; переважно послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології, однак трапляються окремі помилкові терміновживання; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов'язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами. У матеріалах практики наявні поодинокі орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти частково дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно, але не надто регулярно заповнює щоденник навчальної практики з психології, не достатньо повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, однак теоретичні завваги не завжди підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, немає аналізу спостережуваних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для посилення розвивального впливу уроку; наявні порушення у послуговуванні нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом психології; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) не завжди цілісний, послідовний і несуперечливий. У матеріалах практики наявні орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач не вчасно подав звітну документацію.

Початковий рівень (менше ніж 3 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Критерії оцінювання участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ із керівником від кафедри психології освіти та здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології (5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти повсякчас бере активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; послуговується нормативною термінологією психології; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні дотримується норм сучасної української

літературної мови тощо.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; переважно послуговується нормативною термінологією психології; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; переважно наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови тощо.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти бере не досить активну участь в обговоренні окремих фактів поведінки і діяльності учнів під час уроку та їх інтерпретації, спостережуваних проявів психічних явищ з керівником практики від кафедри психології освіти й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної практики з психології; наявні порушення термінології психології; порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях; не завжди відповідає на поставлені запитання; подеколи не може обґрунтувати свою думку; у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови тощо.

Початковий рівень (менше ніж 3 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань практики (80 балів)

У процесі оцінювання протоколів вивчення організованості учня під час уроку/ спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учня під час уроку/ аналізу взаємодії вчителя і учня/вивчення проявів емоційно-вольових і пізнавальних процесів учнів і можливості їх розвитку під час уроку (**по 8 балів кожен**) звертається увага на таке:

Високий рівень (7,2 - 8 балів) – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, зазначено основні розвивальні впливи вчителя на учнів. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує вільне володіння психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей спілкування, навчання, динаміки психічного розвитку та демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процесі. Здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (6-7,1 бали) – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці, хоча містить неточності та незначні помилки у викладі основних результатів психологічних спостережень. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, хоча і містять окремі неточності та огріхи змістового характеру, виокремлено лише деякі їх особливості та закономірності розвивального впливу уроку. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує володіння основними психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей динаміки психічного розвитку, але недостатньо демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процесі. При підготовці протоколу здобувач припускався окремих огріхів у використанні психологічної термінології, допустив

незначні стилістичні та граматичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,8 – 5,9 балів) – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом частково відповідає пропонованій орієнтовній схемі, недостатньо віддзеркалює здійснену здобувачем роботу вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів; викладі основних результатів психологічних спостережень подано частково з суттєвими огріхами. Зроблені здобувачем висновки містять загальну інформацію про особливості взаємодії учня та вчителя/проявів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку/проявів емоційно-вольових процесів, не виокремлено у висновках до протоколу основні особливості та психологічні закономірності навчання та спілкування та динаміки психічного розвитку. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує часткове розуміння здобувачем сутності спостережуваних психічних явищ у поведінці та діяльності учня під час уроку, недостатню обізнаність здобувача у можливостях розвивального впливу уроку. Містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,8 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню: зміст та структура протоколу спостережень не відповідають пропонованій схемі, неповні або відсутні висновки тощо.

**Критерії оцінювання Пам'ятки учню з самоорганізації
навчально-пізнавальної діяльності, укладеної за результатами вивчення та аналізу
педагогічних прийомів активізації пізнавальної діяльності під час уроку (7 балів):**

Високий рівень (6,3-7 балів) — зміст Пам'ятки учню з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної діяльності; сформульовані рекомендації учням свідчать про розуміння здобувачем сутності кожного з прийомів навчально-пізнавальної діяльності, психологічні законів та механізмів самоуправління пізнавальною діяльністю. При укладанні Пам'ятки здобувачем враховані вікові особливості сприймання інформації. Структура та оформлення Пам'ятки відповідає всім вимогам до її складання. При формулюванні рекомендації здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, виявляє креативність. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (5,2-6,2 бали) — зміст Пам'ятки для учня з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної діяльності; при формулюванні рекомендації учням подекуди здобувачем допускає незначні неточності, хоча загалом розуміється на прийомах навчально-пізнавальної діяльності, психологічних законах та механізмах самоуправління пізнавальною діяльністю. При укладанні Пам'ятки здобувачем враховані вікові особливості сприймання інформації. Пам'ятка достатня за обсягом, лаконічна. При формулюванні рекомендації здобувач подекуди порушує норми української літературної мови, допускає окремі огріхи у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,2 – 5,1 балів) — зміст Пам'ятки учню з самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності лише частково віддзеркалює специфіку навчально-пізнавальної діяльності; сформульовані рекомендації учням поверхові, загальні і не відображають розуміння здобувачем основних психологічних прийомів навчально-пізнавальної діяльності, психологічні законів та механізмів самоуправління пізнавальною діяльністю, стосуються здебільшого організації робочого місця та режиму дня учня. При укладанні Пам'ятки недостатньо враховані вікові особливості сприймання інформації. Пам'ятка містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,2 бали) — зміст, структура та технічні вимоги до оформлення Пам'ятки лише частково відповідають вимогам до складання пам'ятки,

виявлено академічну недоброчесність здобувача.

Критерії оцінювання добору методів діагностики психічних процесів та здійсненої самодіагностики (7 балів):

Високий рівень (6,3-7 балів) – здобувачем відібрано зазначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики зазначено назви методик, коректно зроблені посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Повно, послідовно описано хід самодіагностики, правильно подано бланк відповіді, правильно здійснено обробку та інтерпретацію результатів діагностики. Здобувач володіє психологічною термінологією та зумів сформулювати рекомендації з розвитку з врахуванням отриманих результатів психологічної діагностики. Здобувач вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови, дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній рівень (5,2-6,2 бали) – здобувачем відібрано зазначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики зазначено назви методик, коректно зроблені посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Неповно описано хід самодіагностики, правильно подано бланк відповіді, при обробці та інтерпретації результатів діагностики здобувач допустився незначних неточностей та оргіхів. Здобувач загалом володіє психологічною термінологією, при формулюванні рекомендацій з розвитку психічного процесу неповністю врахуванні отримані результати психологічної діагностики. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній рівень (4,2 – 5,1 балів) – здобувачем обрано недостатню кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики одного з психічних процесів. При укладанні протоколу самодіагностики не зазначено назви методик, некоректно зроблені/не зроблено посилання на інформаційні джерела, якими послуговувався здобувач. Опис ходу самодіагностики хаотичний, неповний, бланк відповіді містить похибки, при обробці та інтерпретації результатів діагностики здобувач допустився значних неточностей та помилок. Здобувач не виявив володіння психологічною термінологією, рекомендаціям з розвитку психічного процесу не сформульовані або не врахуванні отримані результати психологічної діагностики. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Початковий рівень (менше ніж 4,2 бали) – підібраний психодіагностичний інструментарій не відповідають завданню або стосуються діагностики різних психічних процесів, відсутні їх опис, посилання на інформаційні джерела; відсутні кілька складових протоколу самодіагностики.

Критерії оцінювання захисту навчальної практики з психології (5 балів)

Високий рівень (4,5–5 балів). Здобувач вищої освіти повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією психології; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, дотримується норм сучасної української літературної мови; бере активну участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; демонструє презентацію звітних матеріалів тощо.

Достатній рівень (3,8–4,4 бали). Здобувач вищої освіти достатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією психології, однак допускає окремі неточні формулювання, які самостійно виправляє після спрямовальних питань; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови; бере участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання, однак з окремими неточностями тощо.

Середній рівень (3,0–3,7 бали). Здобувач вищої освіти недостатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; допускає помилки у використанні термінології психології; частково порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови; не досить активний в обговоренні звітів інших здобувачів; допускає помилки у відповідях на поставлені запитання тощо.

Початковий рівень (менше ніж 3 бали). Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Залік (100 балів)

Залік з навчальної практики з психології виставляють на основі аналізу звітної документації, спостережень за роботою здобувача у процесі навчальної практики з психології, звіту і захисту навчальної практики з психології.

Якщо здобувач не виконав завдання навчальної практики з психології або виконав їх менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Підсумковий рейтинг з навчальної практики з психології

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

13. Література

Основна

1. Варій М. Загальна психологія: підручник. В 2-х т. Т.1. Львів: Апріорі, 2016. 382с.
2. Варій М. Загальна психологія: підручник. В 2-х т. Т.2. Львів: Апріорі, 2016. 258с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.
4. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 388 с.
5. Дуткевич Т.В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога (Теоретичний курс) : навч. посіб. Київ: КНТ, 2017. 265 с.
6. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 190 с.
7. Савчин Мирослав Загальна психологія: підручник. Київ: ВЦ: Академія, 2018, 2020. 344 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ: Знання-Прес, 2007.
2. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
3. Психологічна енциклопедія. / автор-уппорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.
4. Загальна психологія: Хрестоматія / Долинська Л.В. та ін. Київ: Каравела, 2017. 640 с.